

Bilaga 6 Internkontroll elevnärvaro i grundskolan

Kontroll har genomförts av hur skolorna arbetar med att öka elevnärvaron samt på vilka grunder rektor beviljar ledigheter.

Genomförande av internkontroll

Intervjuer i fokusgrupper har genomförts med rektorer som har elever i årskurs 7-9. De frågeställningar som berörts var

- Framgångsfaktorer för att främja elevnärvaro
- Vad som behöver utvecklas för att främja elevnärvaron
- Hur skolorna arbetar med elever som har hög frånvaro
- Vilket behov av stöd som identifierats för att underlätta arbetet på skolan
- Hur frånvarorapportering sker
- Vilka principer som används på skolorna för att bevilja ledighet

Intervjuerna har kompletterats med enkätfrågor till samtliga rektorer. Det finns en stor samstämmighet mellan vad som framkom i fokussamtalen och svaren i enkäten.

Resultat

Att fånga upp elevfrånvaron tidigt som en del i skolans systematiska kvalitetsarbete, bl.a. månadsvisa sammanställningar av frånvaron ger skolan möjlighet att se mönster och att sätta in förebyggande och stödjande åtgärder. Flera av rektorerna lyfter fram vikten av samarbete med vårdnadshavarna och att även involvera berörd elev. Skolorna har utarbetat olika modeller för detta samarbete. Handlingsplaner med tydliga rutiner för hur skolan ska arbeta med frånvaro tydliggör vad skolan ska göra och vilket stöd de kan få av andra instanser.

De framgångsfaktorer som rektorerna lyfter fram är tillgången till extra personal, exempelvis skolvärd eller skolcoach som tidigt kan fånga upp frånvaron. Det handlar exempelvis om att hjälpa elever som inte går in på lektionerna, informera hemmet om frånvaron, ringa/sms:a vårdnadshavare. Tillgång till ett fulltaligt elevhälsoteam lyfts också som en framgångsfaktor. Rektorerna beskriver hur elevhälsan arbetar aktivt med att fånga upp elever som riskerar att få en hög frånvaro. Skolans handlingsplan ger ett stöd för arbetsgången, inte minst för att tydliggöra olika ansvarsområden.

Två tredjedelar av rektorerna uppger att det finns brister när det gäller arbetet med att främja elevnärvaron. Rektorerna menar att det som behöver utvecklas är att tidigt och systematiskt följa upp elevernas närvaro. Rektorerna beskriver vikten av hälsofrämjande arbete samt att man arbetar aktivt med värdegrunds- och trygghetsfrågor.

Vid överlämningar mellan olika skolformer/skolor är elevnärvaron extra viktig att följa upp. Flera av rektorerna beskriver vikten av att ha tillgång till flera vuxna som stöd, det behöver inte alltid vara lärare utan det kan handla om andra kompetenser. Likaså lyfter de möjligheten att använda digitala verktyg som t.ex. Skype eller andra former av fjärrundervisning för elever som av olika anledningar inte kommer till skolan.

När det gäller elever som har hög frånvaro poängterar rektorerna att det handlar om att arbeta med varje individ beroende på vilken problematik frånvaron baserar sig på. Det kan exempelvis handla om att få stöd att komma upp på morgonen (i frånvaro av vårdnadshavare som tar sitt ansvar), att prioritera vilka ämnen som eleven ska arbeta med, skapa strukturer för elevens vardag, exempelvis genom en egen studieplan eller vid behov göra kortare dagar eller arbeta med anpassad studiegång. Rektorerna menar att det gäller att hitta motivationen och framtidstron för eleverna och att det är viktigt att få dem att lyckas. Rektorerna efterfrågar ett bättre samarbete med andra aktörer, såsom barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten eller barn- och ungdomshabiliteringen.

Rektorerna beskriver att kvittering av lektioner är ett utvecklingsområde. Det kan både handla om lärare som inte kvitterar lektioner, när vikarier ersätter ordinarie lärare eller när modersmåslärare med få timmar på skolan genomför undervisning. En försvårande omständighet är att vikarierna idag inte kan få behörigheten till systemet där frånvaron förs. Ett förbättringsområde är att schemat behöver bli färdigställt till läsårsstart med korrekta undervisningsgrupper. Detta är en förutsättning för att lärare ska kunna kvittera lektionerna.

Enligt skollagen är det rektor som beslutar om ledigheter utöver loven. Om det gäller kortare ledighet än tio dagar kan rektorn delegera rätten att besluta till exempelvis en lärare. När eleven söker ledigt gör skolan en samlad bedömning av elevens situation. Den som gör bedömningen väger in faktorer som ledighetens längd, elevens studiesituation, hur angelägen ledigheten är för eleven och elevens möjlighet att kompensera den förlorade undervisningen. (Skollagen 7 kap 18§) Det finns inga särskilda regler kring ledighet vid nationella prov. Utgångspunkten är att eleverna ska delta i de nationella proven vid det ordinarie provtillfället.

Både i fokusgruppsamtalen och enkäten framkommer att rektorerna följer skollagen att det är den enskilda elevens situation som ska avgöra om hen beviljas ledighet eller ej. Rektorerna är överens om att aldrig bevilja ledighet i samband med att nationella prov genomförs. Där det skiljer sig åt mellan skolorna är graden av generositet i att bevilja ledighet. Rektorerna försöker dock prata med vårdnadshavarna om vikten av närvaro i skolan och betydelsen för elevernas skolframgång.

Då rektorerna inte beviljar ledighet så är det inte ovanligt att vårdnadshavarna väljer att sjukanmäla eleven istället.

Förslag till förbättringsåtgärder

Uppdra åt rektor att:

- Systematiskt följa upp alla elevernas närvaro och att involvera vårdnadshavare och elev för att främja hög elevnärvaro.
- Ha en rutin för hur vikarier ska föra frånvaro.
- Säkerställa att kvitteringen av lektionerna fungerar på ett likvärdigt och tillfredsställande sätt.